ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଆମେ ଓ ଆମ ସମାଜ

ଖବରକାଗଜ ପଢୁ ପଢୁ ବାପା ମା'ଙ୍କୁ କହିଲେ ଜାଣିଲ, ଗତ ବନ୍ୟାରେ କାହିଁ କେତେ ଧନଜୀବନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ଲୋକଙ୍କର ଘରଦ୍ୱାର ଭାସି ଯାଇଛି, ଖାଇବାକୁ ଗଣ୍ଡେ ପାଉ ନାହାଁନ୍ତି । ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ ସଂଗଠନମାନେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ରିଲିଫ୍ ପାଣ୍ଠିକୁ ଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି । ମୁଁ ଆଜି କିଛି ଟଙ୍କା ମନିଅର୍ଡ଼ର କରିଦେଉଛି । ମା' କହିଲେ, "ନିଶ୍ଚୟ, ଏହା ତ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆମେ ସମାଜରେ ରହିଅଛେ। ପରସ୍ପର ସୁଖଦୁଃଖରେ ଭାଗୀ ହେବା ଉଚିତ୍ । ସବୁ ଲୋକ, ସବୁ ପରିବାର ସୁଖରେ ରହିଲେ ସିନା ଆମ ସମାଜ ତଥା ଆମ ଦେଶର ଉନ୍ନତି ହେବ ।" ପଢ଼ା ଘରେ ଥାଇ ମିନି ବାପା ମା'ଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣୁଥିଲା । ଭାବୁଥିଲା ପରିବାର, ସମାଜ ଏସବୁ କ'ଣ ? ଏସବୁ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ କ'ଣ ? ଏସବୁ ନଥିଲେ ଆମର କି ଅସୁବିଧା ହୁଅନ୍ତା ?

ଆସ, ଆମେ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା:

ପରିବାର

ଆମେ ସମସ୍ତେ ପରିବାରରେ ରହିଥାଉ। ଏହା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ। ପରିବାରର ସମସ୍ତ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ଗୃହରେ ବାସ କରନ୍ତି। କେହି କେହି ବାହାରେ ରହିଲେ ବି ପରିବାର ସହ ସଂପର୍କ ରଖିଥାନ୍ତି।

ବାପା, ମା' ଓ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ପରିବାରକୁ ଏକକ ପରିବାର କୁହାଯାଏ । ଆଉ କେତେକ ପରିବାରରେ ବାପା, ମା', ବଡ଼ବାପା, ବଡ଼ମାଆ, ଦାଦା, ଖୁଡ଼ୀ, ଅବିବାହିତ ଦାଦା ଓ ପିଉସୀ, ଜେଜେବାପା, ଜେଜେ ମା' ଆଦି ମିଳିମିଶି ରହନ୍ତି। ଏଭଳି ପରିବାରକୁ **ଯୌଥ ପରିବାର** କୁହାଯାଏ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ଏକକ ପରିବାର :

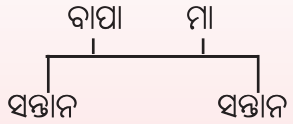

ଯୌଥ ପରିବାର:

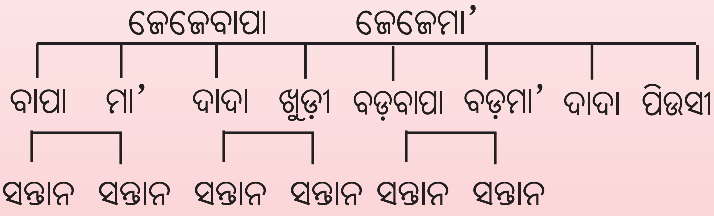

- ଭାରତୀୟ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକରେ ପିତା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥାଆନ୍ତି
- ଆଉ କେତେକ ପରିବାରରେ ମାତା ମଧ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥାଆନ୍ତି

ବଂଶରକ୍ଷା କରିବା ପରିବାରର ମୌଳିକ କାର୍ଯ୍ୟ। ଏହାଛଡ଼ା ଶିଶୁର ଲାଳନପାଳନ କରିବା, ଶିଶୁକୁ ବିଭିନ୍ନ ସଦ୍‌ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା ଦେବା, ସେ ବଡ଼ ହେବା ପରେ ତାକୁ ଜୀବିକା ଅର୍ଜନରେ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପରିବାର କରିଥାଏ । ପରିବାରର ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ସଦ୍‌ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା କରି ଶିଶୁଟି ଉତ୍ତମ ନାଗରିକ ହୋଇଥାଏ ।

ପରିବାରରୁ ଶିଶୁ କି କି ଭଲଗୁଣ ଶିକ୍ଷା କରିଥାଏ, ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖ । ଯେପରି- ମିଳିମିଶି କାମ କରିବା ।

ବଂଶ

ତୁମେ ପୁରାଣରୁ ଯଦୁ ବଂଶ, କୁରୁ ବଂଶ ଆଦି ବିଷୟରେ ଶୁଣିଥିବ । ସେମିତି ଇତିହାସରେ ମୌର୍ଯ୍ୟ ବଂଶ, ପଲ୍ଲବ ବଂଶ, ଚାଲୁକ୍ୟ ବଂଶ ଓ ଗୁପ୍ତ ବଂଶ ଆଦି ବିଷୟରେ ପଢ଼ିଥିବ । ସାଧାରଣତଃ, କେତେକ ପିଢ଼ିର ରକ୍ତ ସଂପର୍କୀୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବଂଶ ଗଠିତ । ତୁମ ବାପା, ବଡ଼ବାପା, ଦାଦାଙ୍କ ପରିବାର ତୁମ ଜେଜେବାପାଙ୍କ ପରିବାରରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତୁମ ଜେଜେ ବାପା ଓ ତାଙ୍କର ଭାଇମାନଙ୍କ ପରିବାର ସେମାନଙ୍କ ବାପାଙ୍କଠାରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତେଣୁ ତୁମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରକ୍ତ ସଂପର୍କ ରହିଛି । ତୁମେ ସବୁ ଗୋଟିଏ ବଂଶର ।

ଗୋଟିଏ ବଂଶର ଲୋକମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି । ବଂଶ ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ଧାର୍ମିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ, କ୍ରିୟା-କର୍ମ ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି। ବଂଶର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ଉପୁଜିଲେ, ବଂଶର ମୁରବୀ, ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ଏହାର ସମାଧାନ କରିଥାନ୍ତି। ବଂଶ ବହୁ ପିଢ଼ିର ହୋଇଗଲେ, ଏହାର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ଅତ୍ୟଧିକ ହୋଇଯାଏ। ଫଳରେ ଧାର୍ମିକ କ୍ରିୟା-କର୍ମ ପାଳନରେ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥାଏ, ବେଳେବେଳେ ସଂପତ୍ତିଗତ ବିବାଦ ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ। ଏପରି ହେଲେ କେତେକ ନିକଟ ସଂପର୍କୀୟ ପରିବାରର ମୂଳବଂଶରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ନୂଆ ବଂଶ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି। ଏହାକୁ ବଂଶ ବିଭାଜନ କୁହାଯାଏ। ବଂଶ ବିଭାଜନ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମଗ୍ର ବଂଶର ଏକ ସାଧାରଣ ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ ଥାଏ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ବଂଶର ଗୋତ୍ର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଅଟେ। ଗୋତ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ କୁଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷି। ବିଭିନ୍ନ ଋଷିଙ୍କୁ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ବଂଶ। ଯେଉଁ ଋଷିଙ୍କୁ ନିଜର ବୋଲି ସମ୍ମାନ ଦିଅନ୍ତ, ସେ ବଂଶର ଗୋତ୍ର ସେହି ଋଷି, ଯଥା- କାଶ୍ୟପ, ଭରଦ୍ୱାଜ ଓ ନାଗସ୍ୟ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ବଂଶ ସାଧାରଣତଃ ପିତୃବଂଶୀୟ ଅଟେ ।
- ଝିଅଟିଏ ଯେଉଁ ପରିବାରରେ ବିବାହ କରେ, ସେ ସେହି ପରିବାରଟି ଯେଉଁ ବଂଶର ସେହି ବଂଶ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ।
- ଅନ୍ୟ ବଂଶରୁ ଆସିଥିବା ପୋଷ୍ୟ ସନ୍ତାନ ଯେଉଁ ପରିବାରକୁ ଆସେ, ସେହି ପରିବାରର ବଂଶ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ।
- ପ୍ରତ୍ୟେକ ବଂଶର ଗୋତ୍ର ଥାଏ ।
- କେତେକ ଗୋତ୍ର ହେଉଛି- କାଶ୍ୟପ, ଭରଦ୍ୱାଜ ଓ ନାଗସ୍ୟ
- ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଅନ୍ୟ ଗୋତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଲେଖ:-

ତୁମ ବଂଶରେ କେତୋଟି ପରିବାର ଅଛି ହିସାବ କର ।

ଜନଜାତି

ଜନଜାତି ଭାରତୀୟ ସମାଜର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗ । ଇଂରାଜୀରେ ଏହାକୁ ଟ୍ରାଇବ୍ (Tribe) କୁହାଯାଏ । ଜନଜାତିର ଲୋକଙ୍କୁ ଆମେ ଆଦିବାସୀ ବା ବନବାସୀ ଭାବରେ ଜାଣୁ ।

ଏମାନେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରିଥାନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଜନଜାତିର ଲୋକମାନେ ନିଜକୁ ଏକ ସାଧାରଣ ବଂଶର ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ଏକ ସାଧାରଣ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୁଅନ୍ତି, ମିଳିମିଶି ବିଭିନ୍ନ ପର୍ବପର୍ବାଣି ପାଳନ କରନ୍ତି ଓ ସମାନ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନଜାତିର ଜଣେ ମୁଖ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ବଣ୍ଡା, ସାନ୍ତାଳ, କନ୍ଧ ଆଦି ଜନଜାତି ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାରେ କେଉଁ ଜନଜାତିର ଲୋକ କେଉଁ ଜିଲ୍ଲାରେ ବାସ କରନ୍ତି, ତା'ର ତାଲିକା କର ।
ଯେପରି - ପରଜା : କୋରାପୁଟ

ଜନଜାତିର ଲୋକମାନେ କେତେକ କାରଣରୁ ଶିକ୍ଷା ଓ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପଛୁଆ ଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ସଂସ୍କୃତି ଉନ୍ନତ । ସେମାନଙ୍କ ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ, ପର୍ବ ପାଳନର ପଦ୍ଧତିରୁ ସେମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତ ସଂସ୍କୃତି ବିଷୟରେ ଜଣାପଡ଼େ । ଏବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା, ରୋଜଗାର ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉନ୍ନତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉଛି ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୬୨ ପ୍ରକାର ଆଦିମ ଅଧିବାସୀ ଦେଖାଯାନ୍ତି ।
- ସାନ୍ତାଳମାନଙ୍କର ଭାଷା ସାନ୍ତାଳୀ । ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ଲିପି ଅଛି ।

ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ଜନଜାତିମାନଙ୍କର ନାମ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଭାଷାର ନାମ ଲେଖ ।

ଜନଜାତିର ନାମ	ଭାଷା
•	•
•	•
•	•
•	•
•	•
•	•

ଜନଜାତିର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ କ'ଣ ସବୁ କରାଯାଉଛି ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖ ।
ଯେପରି : ଆଦିବାସୀ ଗାଁରେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ ।

ସଂଘ

କେତେକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାଲାଗି ଲୋକମାନେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଏକାଠିହୋଇ କାମ କରନ୍ତି । ଏଭଳି ଏକଜୁଟ ହୋଇ କାମ କରିବାରୁ ସଂଘ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂଘର ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଏ । କେତେକ ନୀତି ନିୟମ ଥାଏ, ଯାହାକୁ

ସଂଘର ସଦସ୍ୟମାନେ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତି । ସଂଘର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଜଣେ ମୁଖ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । ସଦସ୍ୟମାନେ ଚାନ୍ଦା ଦେଇ ସଂଘର ନିଜସ୍ୱ ପାଣ୍ଠି ଗଠନ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ପରିବାର ଭଳି ସଂଘ, ଚିରସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟ ସଂଘଗୁଡ଼ିକ ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନହେଲେ ବି ଅଧିକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ସଂଘ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ସଂଘଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେଗୁଡ଼ିକର ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇଛି । ଆଉ କେଉଁ ସବୁ ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ଚିନ୍ତା କରି ଲେଖ ।
- ରକ୍ତ ସଂପର୍କୀୟ ସଂଘ – ପରିବାର
- ଧର୍ମୀୟ ସଂଘ – ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା
- ଅବସର ବିନୋଦନ ସଂଘ – ବିଭିନ୍ନ ସଂଗୀତ, ନୃତ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ
- ବୃତ୍ତିଗତ ସଂଘ – ଓକିଲ ସଂଘ
-
-
-

ତୁମେ ଜାଣିଥିବା କେତେକ ସଂଘର ଲକ୍ଷ୍ୟ କ'ଣ, ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖ ।
ଯେପରି : ରିକ୍ସା ଚାଳକ ସଂଘର ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଲା ଉପଯୁକ୍ତ ଭଡ଼ା ଅର୍ଥ ପାଇବା ।

ସମୁଦାୟ/ଗୋଷ୍ଠୀ (କମ୍ୟୁନିଟି)

ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଐକ୍ୟ ମନୋଭାବ ନେଇ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ 'ସମୁଦାୟ' ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠିତ ହୁଏ । ଏହା ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବରେ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏକ ସର୍ବସାଧାରଣ ଜୀବନ ଧାରାରେ ସହଭାଗୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଗ୍ରାମ୍ୟ ସମୁଦାୟ, ପୌର ସମୁଦାୟ ଆଦି ଏହାର ଉଦାହରଣ ।

ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସମୁଦାୟର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏକ ସମୁଦାୟରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରଥା, ପରମ୍ପରା, ଭାଷା ଆଦିରେ ସମାନତା ଦେଖାଯାଏ । 'ସମୁଦାୟ' ବାସ କରୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳଟି ଯେତେ ଛୋଟ ହୁଏ, ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ସେତେ ଦୃଢ଼ ହୋଇଥାଏ । ତେବେ ବୃହତ୍ 'ସମୁଦାୟ' ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

- କୌଣସି ସଂଘ ନିଜସ୍ୱ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବାଦ୍ ସର୍ବସାଧାରଣ ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ତାହାର ସାମୁଦାୟିକ ଗୁଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଏ ।
- ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ସାମୁଦାୟିକ ଗୁଣ ହ୍ରାସ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଛି । ଏହା ଏକ ଭଲ ଲକ୍ଷଣ ନୁହେଁ । ଏହାର କାରଣ ନିଜେ ଚିନ୍ତା କର ଓ ସାମୁଦାୟିକ ସଂପର୍କ ଓ ଏକତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ କ'ଣ କ'ଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ଲେଖ ।
-
-
-

କ୍ଷୁଦ୍ର ସମୁଦାୟରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତା, ନିବିଡ଼ ସଂପର୍କ, ବନ୍ଧୁତା, ଆନ୍ତରିକତା ଦେଖାଯାଉଥିବା ବେଳେ, ବୃହତ୍ ସମୁଦାୟଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଜିନିଷ ଯୋଗାଣ, ସାମାଜିକ ନିରାପତ୍ତା, ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କ୍ଷମତା ଆଦି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟ କେଉଁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସମୁଦାୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ଆଲୋଚନା କର ।

ସମାଜ

ଆଦିମ ମଣିଷ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳହ ଓ ଶତ୍ରୁତା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ତେଣୁ ମଣିଷ କେତେକ ନୀତି ନିୟମ ସୃଷ୍ଟି କରି ସୁଖରେ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ଏପରି ଚଳିବାରୁ ସମାଜ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ।

- ୧୯୩୮ ମସିହାରେ ଆମେରିକାରେ ଆନ୍ନା ନାମ୍ନୀ ଏକ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ଝିଅକୁ ଆବିଷ୍କାର କରାଗଲା । ଛଅମାସ ବୟସରୁ ତାକୁ ଏକ କୋଠରିରେ ଲୁଚାଇ ରଖାଯାଇଥିଲା । ତାକୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଚାଲିପାରୁ ନଥିଲା କି କଥା କହିପାରୁ ନଥିଲା । ଉପଯୁକ୍ତ ତାଲିମ୍ ନେବା ପରେ ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ କଥା କହିବା ଓ ଚାଲିବା ଶିଖିଲା ।

ସମାଜ ବିନା ବଞ୍ଚିବା ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ସମାଜ ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଶିଶୁକୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଶିଶୁ ସମାଜରୁ ସହଯୋଗ, ସହିଷ୍ଣୁତା, ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଭଳି ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା କରେ । ସମାଜ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜୀବିକା ଅର୍ଜନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଧନ ଜୀବନର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ସମାଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜରୁ ନୂଆ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରେ, ନିଜକୁ ପରିମାର୍ଜିତ କରି ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଆଦର୍ଶ ନୀତି ଓ ପ୍ରଥାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକାଶରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ବ୍ୟକ୍ତି ଯେପରି ସମାଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସମାଜ ସେପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ବ୍ୟକ୍ତିର ଉନ୍ନତି ହେଲେ ସମାଜର ଉନ୍ନତି ହୁଏ । ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣି ଏହାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରେ ।

ପୂର୍ବକାଳରେ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କୁ ନିର୍ବାସନ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଉଥିଲା କାହିଁକି ? ଆଲୋଚନା କର ।

ଆମେ କ'ଣ ଶିଖିଲେ ?

- ପରିବାର ହେଉଛି କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
  ଶିଶୁ ପରିବାରରୁ ବିଭିନ୍ନ ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା କରେ ।
- ରକ୍ତ ସଂପର୍କ ଥିବା ପରିବାରଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବଂଶ ଗଠିତ ।
  କୁଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷିଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।
- ଏକ ସାଧାରଣ ନାମ ଥିବା ଦେଶୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କର କ୍ଷୁଦ୍ର ସମୂହକୁ 'ଜନଜାତି' କୁହାଯାଏ ।
  ସେମାନଙ୍କ ଭାଷା, ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ, ଚଳଣି, ଜୀବିକା ଅର୍ଜନ ଆଦିରେ ସମାନତା ଦେଖାଯାଏ ।
- ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ମିଶି ସଂଘ ଗଠନ କରିଥାଆନ୍ତି ।

- ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକତାବଦ୍ଧ ହୋଇ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ 'ସମୁଦାୟ' ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠିତ ହୁଏ । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ବହୁବିଧ ଉନ୍ନତି କରିବା ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।
- ସମାଜ ବିନା ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ଥିତି ଅସମ୍ଭବ । ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସମାଜ ପରସ୍ପର ପରିପୂରକ ।

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ସଂକ୍ଷେପରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ କିପରି ?

(ଖ) ପରିବାରର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ?

(ଗ) ସମୁଦାୟ ଓ ସଂଘ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କ'ଣ ?

(ଘ) ଗୋଟିଏ ଜନଜାତିର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେଉଁ ସବୁ ସମାନତା ଦେଖାଯାଏ ?

(ଙ) ବଂଶ ବିଭାଜନର କାରଣଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ?

(ଚ) ସମାଜର ଉନ୍ନତି କିପରି କରାଯାଇପାରିବ ?

୨. ତଳେ ଲେଖାଥିବା ସଂଘଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରୁ କେଉଁ ପ୍ରକାରର ?

ପରିବାର-

ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନ -

ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକ ସଂଘ -

ରେଡ଼କ୍ରସ -

୩. ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେଉଛି ____________ ।

(ଖ) ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ମିଶି ____________ ଗଠନ କରିଥାଆନ୍ତି ।

(ଗ) ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କର ନିବିଡ଼ତା ____________ ସମୁଦାୟରେ ଅଧିକ ।

(ଘ) ସାନ୍ତାଳ ଜନଜାତିର ଲୋକମାନେ ____________ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ।

(ଙ) ରକ୍ତ ସଂପର୍କୀୟ ପରିବାରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ____________ ଗଠିତ ।

୪. ଠିକ୍ ଉକ୍ତି ପାଖରେ (✓) ଚିହ୍ନ ଓ ଭୁଲ ଉକ୍ତି ପାଖରେ (X) ଚିହ୍ନ ଦିଅ ।

(କ) ଏକକ ପରିବାରରେ ବାପା, ମା, ଦାଦା, ଖୁଡ଼ୀ, ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନେ ମିଳିମିଶି ରହନ୍ତି । ☐

(ଖ) ସମୁଦାୟ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ☐

(ଗ) ସମାଜ ସହ ବ୍ୟକ୍ତିର କୌଣସି ସଂପର୍କ ନଥାଏ । ☐

(ଘ) ପରିବାରରୁ ଶିଶୁ ବିଭିନ୍ନ ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା କରେ । ☐

୫. ସଂପର୍କକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ପୁତ୍ର : ପିତାଙ୍କ ଗୋତ୍ର : : ବିବାହିତା କନ୍ୟା : ____________

(ଖ) ପରଜା : କୋରାପୁଟ : : ବଣ୍ଡା : ____________

(ଗ) ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତା : କ୍ଷୁଦ୍ର ସମୁଦାୟ : : ସାମାଜିକ ନିରାପତ୍ତା : ____________

(ଘ) ପରିବାର : ଚିରସ୍ଥାୟୀ : : ରାଜନୈତିକ ଦଳ : ____________

ତୁମପାଇଁ କାମ :

- ତୁମ ଗ୍ରାମ / ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା କ୍ଲବ ବା ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀର ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ଭେଟି ସେମାନେ କେଉଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ପଚାରି ବୁଝ ଓ ଲେଖ ।
- ତୁମ ବଂଶର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ତାଲିକା କର । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ବାପା / ଜେଜେବାପାଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝ ।
- 'ଟାର୍ଜନ' ଗପ ବହି ପଢ଼ । ସମାଜରୁ ଦୂରେଇ ରହିଲେ କି ଅସୁବିଧା ହୁଏ ଲେଖ ।
- ତୁମ ଗାଁ /ୱାର୍ଡ଼ରେ ଥିବା ଏକକ ଓ ଯୌଥ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା କରି ପରିବାର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ନାମ ଲେଖ ।